

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach

LKA.410.001.06.2016
P/16/001

SEKRETARIAT Dyrektora Sądu Rejonowego Katowice-Wschód w Katowicach	
Wpłynęło dnia	2016 -04- 05
Podpis	<i>Otręba</i>

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Katowicach
ul. Powstańców 29, 40-039 Katowice
T +48 32 784 42 00, F +48 32 784 42 30
lka@nik.gov.pl

I. Dane identyfikacyjne kontroli

Numer i tytuł kontroli	P/16/001 – Wykonanie budżetu państwa w 2015 r.
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach
Kontrolerzy	1. Izabela Pilarek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98152 z dnia 18 stycznia 2016 r., 2. Ryszard Pucek, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 98151 z dnia 18 stycznia 2016 r. (dowód: akta kontroli str. 1-4)
Jednostka kontrolowana	Sąd Rejonowy Katowice-Wschód w Katowicach ¹ , 40-040 Katowice, ul. Lompy 14.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Wiesława Fuchs – Dyrektor Sądu. (dowód: akta kontroli str. 5)

II. Wprowadzenie

Celem kontroli była ocena wykonania planu finansowego Sądu na rok 2015, realizowanego w ramach budżetu państwa w części 15/03 „Sąd Apelacyjny w Katowicach”.

Ze środków tej części finansowano – zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa – zadania z zakresu wymiaru sprawiedliwości.

Zakres kontroli obejmował:

- analizę porównawczą danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych²,
- wykonanie wydatków budżetu państwa, w tym efekty uzyskane w wyniku realizacji wydatków,
- prawidłowość sporządzenia rocznych sprawozdań budżetowych za rok 2015 oraz sprawozdań za IV kwartał 2015 r. w zakresie operacji finansowych.

Zrealizowane przez Sąd w 2015 r. dochody wyniosły 17.929,7 tys. zł, a zrealizowane wydatki 36.882,1 tys. zł.

III. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena i jej uzasadnienie

Najwyższa Izba Kontroli ocenia³ pozytywnie wykonanie przez Sąd planu finansowego na 2015 r.

W wyniku kontroli 48,6% wydatków stwierdzono, że zostały one poniesione z zachowaniem zasad gospodarowania środkami publicznymi określonych

¹ Zwany dalej „Sądem”.

² Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r., kontrola dochodów budżetowych w tej części została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

³ W kontroli wykonania budżetu państwa w 2015 r. Najwyższa Izba Kontroli stosuje następujące oceny: pozytywna i negatywna. W przypadku gdy nie zostały spełnione kryteria ani dla oceny pozytywnej ani dla negatywnej stosuje się ocenę opisową.

w ustawie z 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych⁴ i aktach wykonawczych. Nie wystąpiły przypadki niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków. Sąd rzetelnie sprawował nadzór i kontrolę nad wykonywaniem planu finansowego. Pozytywną ocenę uzasadnia także fakt, że w rezultacie wydatkowania środków osiągnięto cele prowadzonej działalności określone w planie działalności Sądu.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie zaopiniowała roczne sprawozdania za 2015 r. sporządzone przez Sąd (dysponenta III stopnia) na podstawie danych wynikających z ewidencji księgowej.

Sprawozdania zostały sporządzone terminowo, stosownie do przepisów rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości budżetowej⁵, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych⁶, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym⁷. Reguły kontroli zarządczej ustalone w Sądzie zapewniały w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych i sprawozdań w zakresie operacji finansowych.

NIK zwraca uwagę, że Sąd przyjął w układzie zadaniowym budżetu dla działania 18.1.3.3. egzekucja należności sądowych wartość wskaźnika pomiaru skuteczności znacznie przewyższającą wielkość zalecaną i uzasadnioną⁸. Z tego też powodu założenia przyjęte dla tego działania nie zostały zrealizowane.

IV. Wyniki kontroli

1. Dochody budżetowe

Opis stanu
faktycznego

W planie finansowym na rok 2015 dochody Sądu zostały zaplanowane w kwocie 16.039,0 tys. zł. Zrealizowane dochody wyniosły 17.929,7 tys. zł, i były o 11,8% wyższe od kwoty planowanej, co wynikało głównie z:

- wyższych o 1.041,6 tys. zł (7,9 %) dochodów z różnych opłat (§ 690), w tym głównie z opłat sądowych (od pozwów, apelacji) i opłat kancelaryjnych,
- wyższych o 469,7 tys. zł (31,3 %) dochodów z wpływów z usług (§ 830), głównie z uzyskanych z tytułu ogłaszania sprawozdań finansowych i rejestracji podmiotów w Krajowym Rejestrze Sądowym⁹,
- wyższych o 319,4 tys. zł (24,6%) dochodów uzyskanych z grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§570).

Jednocześnie z zaplanowanych w kwocie 14,0 tys. zł dochodów z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa (§ 750) osiągnięto dochody w kwocie 11,9 tys. zł, tj. niższej o 2,1 tys. zł (14,9 %), co wynikało z niższych płatności punktu gastronomicznego za media w porównaniu z wartościami szacowanymi, a z zaplanowanych w kwocie 8,0 tys. zł dochodów z grzywien i innych kar pieniężnych od osób prawnych i innych jednostek organizacyjnych (§ 580) osiągnięto dochody w kwocie 1,9 tys. zł, tj. niższej o 6,1 tys. zł (76,9 %), co wynikało

⁴ Dz. U. z 2013 r., poz. 885, ze zm., zwana dalej „ufp”.

⁵ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 16 stycznia 2014 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej (Dz. U. poz. 119 ze zm.).

⁶ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 4 marca 2010 r. w sprawie sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych (Dz. U. z 2014 r., poz. 1773).

⁷ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 28 grudnia 2011 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym (Dz. U. Nr 298, poz. 1766).

⁸ Sąd nie miał bezpośredniego wpływu na ściagalność należności.

⁹ Zwanym dalej „KRS”.

z niższej wartości nałożonych kar wskutek poprawy jakości usług świadczonych dla Sądu.

Zrealizowane dochody były o 52,9 tys. zł, (o 0,3%) wyższe od dochodów uzyskanych w 2014 r., co wynikało głównie z wyższych w stosunku do roku poprzedniego:

- dochodów uzyskanych z różnych opłat (§ 690) o 822,9 tys. zł, w tym głównie z opłat sądowych,
- dochodów uzyskanych z grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (§570) o 119,5 tys. zł,

przy niższych dochodach uzyskanych z wpływów:

- z usług (§ 830) o 615,9 tys. zł, w tym głównie z opłat za zamieszczanie ogłoszeń lub obwieszczeń o wpisie do KRS10,
- z pozostałych odsetek (§ 920) o 294,6 tys. zł, w tym głównie od depozytów sądowych.

Dyrektor Sądu wyjaśnił, że przyczyną zaplanowania na 2015 r. dochodów w kwocie 16.039,0 tys. zł, tj. o 10,3% niższej od dochodów zrealizowanych w 2014 r. były głównie zmiany przepisów prawa skutkujące zmniejszeniem wysokości opłat za: postępowania sądowe, zarejestrowanie podmiotu i wpis do rejestru przedsiębiorców, a także wpis do KRS.

Największy udział w dochodach (wynoszący 79,4%) miały dochody uzyskane z wpływów z różnych opłat (§ 690) - w tym głównie z opłat sądowych w kwocie 14.241,6 tys. zł oraz dochody z wpływu z usług (§ 830) w kwocie 1.969,7 tys. zł (stanowiące 11,0% dochodów ogółem).

(dowód: akta kontroli str. 137, 163, 209, 213, 219, 307, 320, 411)

Na koniec 2015 r., zgodnie ze sprawozdaniem Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych, wystąpiły należności w kwocie 4.738,6 tys. zł. Dotyczyły one dochodów z tytułu grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych od osób fizycznych (3.747,3 tys. zł - § 570) i wpływów z różnych opłat (991,4 tys. zł - § 690), w tym głównie z opłat sądowych. W porównaniu do 2014 r. należności ogółem były niższe o 341,4 tys. zł, co wynikało głównie ze spadku należności dotyczących grzywien, mandatów i innych kar pieniężnych (§ 570). Zaległości według stanu na 31 grudnia 2015 r. wyniosły 4.403,0 tys. zł i były niższe o 286,0 tys. zł, (o 6,1%) od zaległości na koniec 2014 r., co wynikało głównie z poprawy terminowości wpłat.

(dowód: akta kontroli str.138,164, 209, 213, 305, 418-419)

2. Wydatki budżetu państwa i budżetu środków europejskich

2.1. Wydatki budżetu państwa

Opis stanu
faktycznego

Na rok 2015 wydatki Sądu zostały zaplanowane w wysokości 37.073,0 tys. zł. Kwota wydatków zgłoszona do projektu planu finansowego wynosiła 37.106,0 tys. zł, tj. 100,1 % kwoty ostatecznie ujętej w planie. Wydatki zostały zaplanowane w układzie klasyfikacji budżetowej z uwzględnieniem założeń przyjętych do planowania budżetu państwa przez Radę Ministrów i Ministra Finansów.

Przewidywane w planie wydatki w trakcie roku zostały zmniejszone o 155,9 tys. zł (per saldo) do kwoty 36.917,1 tys. zł. Zmiany planowanej pierwotnie kwoty wydatków, dokonywane na mocy dyspozycji Dyrektora Sądu Apelacyjnego, wynikały

¹⁰ Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 13 maja 2014 r. w sprawie wydawania i rozpowszechniania Monitora Sądowego i Gospodarczego (Dz.U. poz. 649), na mocy którego obniżono opłatę za zamieszczenie ogłoszenia lub obwieszczenia o wpisie do KRS.

w szczególności ze zmniejszenia planowanych wydatków na wynagrodzenia osobowe sędziów (-583,7 tys. zł), świadczenia społeczne¹¹ (-266,0 tys. zł) i dodatkowe wynagrodzenie roczne (-255,8 tys. zł) oraz ze zwiększenia ze środków z budżetu Sądu Apelacyjnego (po uprzednim uzyskaniu zgody Dyrektora Sądu Apelacyjnego), z przeznaczeniem na składki na ubezpieczenia społeczne (562,0 tys. zł), wynagrodzenia osobowe pracowników (365,0 tys. zł), wpłaty na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych¹² (273,0 tys. zł).

(dowód: akta kontroli str. 7, 10-132, 139, 165, 306)

Dyrektor Sądu, na mocy upoważnienia Dyrektora Sądu Apelacyjnego, w 2015 r. dokonał 11 zmian w planie finansowym, powodujących przesunięcie środków pomiędzy paragrafami klasyfikacji budżetowej.

Zmiany w planie wydatków wynikały z faktycznych potrzeb Sądu i były celowe.

(dowód: akta kontroli str. 10-130, 309)

Zrealizowane wydatki wyniosły 36.882,1 tys. zł (99,9% planu po zmianach). W porównaniu do 2014 r. były one wyższe o 2.202,1 tys. zł (6,3%).

Najwyższe wydatki wystąpiły w § 4010 (wynagrodzenia osobowe pracowników), § 4030 (wynagrodzenia osobowe sędziów) oraz § 4110 (składki na ubezpieczenia społeczne). Wydatki te łącznie stanowiły 69,0% wydatków ogółem i wyniosły 25.436,6 tys. zł (68,9% planu po zmianach).

Poniesione wydatki mieściły się w planie finansowym Sądu.

W 2015 r. Sąd nie otrzymywał środków z rezerwy ogólnej i rezerw celowych.

W kontrolowanym okresie nie występowały przypadki podejmowania przez dysponenta części¹³ decyzji o blokowaniu wydatków Sądu.

Wydatki Sądu (w 2015 r.) w podziale na grupy ekonomiczne przedstawiały się następująco:

- świadczenia na rzecz osób fizycznych¹⁴ i świadczenia społeczne dotyczące sędziów w stanie spoczynku¹⁵ wyniosły 987,4 tys. zł i w porównaniu do roku poprzedniego były niższe o 19,6 tys. zł (1,9%), a zmniejszenie to wynikało głównie z mniejszej liczby pracowników korzystających z dofinansowania do kształcenia¹⁶,
- wydatki na działalność bieżącą¹⁷ wyniosły 35.894,7 tys. zł i w porównaniu do roku poprzedniego były wyższe o 2.221,7 tys. zł (6,6%), a zwiększenie wynikało głównie ze wzrostu wynagrodzeń osobowych i dodatkowego wynagrodzenia rocznego wraz z pochodnymi (§§ 4010, 4030, 4040, 4110, 4120), wskutek zmian stawek wynagrodzeń sędziów i referendarzy sądowych oraz waloryzacji ich wynagrodzeń,
- wydatki majątkowe nie występowały.

(dowód: akta kontroli str. 165-167, 204, 210-211, 214, 220, 306)

¹¹ Dotyczy sędziów w stanie spoczynku.

¹² Zwany dalej PFRON.

¹³ Dyrektor Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

¹⁴ tj: §3030 różne wydatki na rzecz osób fizycznych (w tym głównie ryczałty kuratorskie, zwrot kosztów procesów świadkom i biegłym,) i §3020 wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń (w tym głównie refundacja za okulary, dofinansowanie do kształcenia pracowników).

¹⁵ §3110 świadczenia społeczne dotyczące uposażeń sędziów w stanie spoczynku oraz uposażeń rodzinnych.

¹⁶ §3020 wydatki osobowe niezaliczone do wynagrodzeń.

¹⁷ Wszystkie wydatki poza wydatkami dotyczącymi świadczeń na rzecz osób fizycznych i świadczeń społecznych dla sędziów w stanie spoczynku.

Świadczenia na rzecz osób fizycznych (§ 3030) wyniosły 486,9 tys. zł (99,9% planu po zmianach) i w porównaniu do 2014 r. były niższe o 11,1 tys. zł (2,2%). Świadczenia na rzecz osób fizycznych dotyczyły głównie zwrotu kosztów procesu świadkom i biegłym oraz ryczałtów kuratorskich. Wszystkie należne świadczenia za 2015 r. zostały wypłacone.

(dowód: akta kontroli str. 210-211, 214, 306, 320)

Wydatki bieżące Sądu¹⁸ stanowiły 99,9% planu po zmianach¹⁹ i były wyższe od wykonania w 2014 r.²⁰ o 2.127,7 tys. zł (6,3%). Dominującą pozycję w tej grupie wydatków (85,0%) stanowiły wynagrodzenia i pochodne od wynagrodzeń (§ 4010, § 4030, § 4040, § 4110, § 4120, § 4140) oraz koszty postępowania sądowego (§ 4610)²¹. Wydatki na wynagrodzenia wraz z pochodnymi wyniosły 27.697,8 tys. zł²² (77,2% wydatków bieżących ogółem) i w porównaniu do 2014 r. wzrosły o 1.822,8 tys. zł (o 7,0%)²³, co wynikało m.in. ze wzrostu stawek wynagrodzeń sędziów i referendarzy oraz waloryzacji ich wynagrodzeń.

(dowód: akta kontroli str. 165-167, 204, 210-211, 214, 220, 306)

Przeciętne zatrudnienie²⁴ w 2015 r. wyniosło 354 osoby i nie zmieniło się w porównaniu z 2014 r.

Przeciętne wynagrodzenie w 2015 r. wynosiło 5.626 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2014 r. było wyższe o 255 zł, (o 4,7%). Największy wzrost przeciętnego wynagrodzenia wystąpił w grupie 09 (sędziowie) – o 425 zł, (o 3,9%), 17 (asystenci) o 198 zł, (o 5,7%) i 01 (urzędnicy i inni pracownicy) o 145 zł, (o 4,0%). Wzrost przeciętnego wynagrodzenia w grupie 01 i 17 wynikał m.in. z wyrównania dysproporcji płacowych w tych grupach, a w grupie 09 ze zmian stawek awansowych sędziów, o czym decydował Dyrektor Sądu Apelacyjnego w Katowicach.

Przeciętne wynagrodzenie dla grupy 05 (sądowi kuratorzy zawodowi) w 2015 r. wynosiło 5.439 zł i w porównaniu z przeciętnym wynagrodzeniem w 2014 r. było niższe o 47 zł, (o 0,9%).

Kwota wydatków poniesionych przez Sąd w 2015 r. na wynagrodzenia osobowe (§§4010, 4030) stanowiła 99,9% kwoty określonej w planie finansowym po zmianach.

(dowód: akta kontroli str. 167, 220, 269)

W 2015 r. Sąd zawarł dwie umowy zlecenia z osobami fizycznymi na łączną kwotę 2,5 tys. zł, których przedmiotem było przeprowadzenie szkolenia z obsługi Portalu Informacyjnego oraz usługa wymiany komputerów wraz z systemem operacyjnym. Wynagrodzenia za zrealizowane usługi zostały wypłacone.

Sąd nie zawierał umów z Agencją Pracy Tymczasowej.

(dowód: akta kontroli str. 168, 204, 308, 312)

Kontrola wydatków w kwocie 4.020,6 tys. zł²⁵ (48,6% wydatków Sądu) wykazała, że dokonywano ich zgodnie z planem finansowym oraz zgodnie z obowiązującymi

¹⁸ 35.894,7 tys. zł.

¹⁹ 35.929,0 tys. zł.

²⁰ 33.767,0 tys. zł.

²¹ Łącznie 30.502,5 tys. zł.

²² Według danych wykazanych w rocznych sprawozdaniach budżetowych Rb-28 z wykonania planu wydatków.

²³ W 2014 r. wynosiły 25.875,0 tys. zł.

²⁴ W przeliczeniu na pełne etaty, według Rb-70.

²⁵ Doboru próby wydatków dokonano na podstawie wygenerowanych z systemu księgowego zapisów i dowodów księgowych odpowiadających pozapłacowym wydatkom budżetowym Sądu jako dysponenta III stopnia. Próba

przepisami. Środki publiczne zostały wykorzystane zgodnie z przeznaczeniem, tj. na bieżące funkcjonowanie Sądu, zarówno w zakresie działalności merytorycznej, jak też działalności pomocniczej, związanej z tą działalnością. Wydatki były celowe i zostały rzetelnie skalkulowane, w sposób zapewniający uzyskanie wymaganych efektów z danych nakładów.

Sąd w 57 przypadkach na 154 kontrolowane faktury dokonał wydatków na 6 -18 dni przed upływem terminu płatności ustalonego z kontrahentami (w tym w 48 przypadkach od 6 do 10 dni i w 9 przypadkach od 11 do 18 dni). W pozostałych przypadkach płatności uregulowano na 1 – 5 dni przed obligatoryjnym terminem.

Z wyjaśnień Dyrektora Sądu wynika, że wskutek trudności z dokładnym oszacowaniem m. in. kosztów postępowania sądowego, po rozliczeniu terminowych płatności, na rachunku bankowym pozostawały środki nierozdysponowane, które były wydatkowane na spłatę zobowiązań o najbliższym terminie płatności.

Z ustaleń NIK wynika, że nie wystąpiły przypadki nieterminowego regulowania zobowiązań wynikających z faktur objętych badaniem. Sąd nie posiadał zobowiązań wymagalnych.

(dowód: akta kontroli str. 200-203,206, 208, 210-211, 310-311, 323-325)

Sąd w 2015 r. przeprowadził postępowania o udzielenie zamówień publicznych w następujących trybach: [1] przetargu nieograniczonego na usługi sprzątnięcia pomieszczeń biurowych i utrzymania czystości na przylegających terenach (umowa na kwotę netto 468,0 tys. zł), [2] zapytania o cenę dostaw materiałów eksploatacyjnych do drukarek, kserokopiarek i faxów (umowa na kwotę netto 161,0 tys. zł), oraz [3] z wolnej ręki zawarł umowę wykonawczą na kwotę netto 65,0 tys. zł w ramach umowy ramowej podpisanej w roku poprzednim w zakresie dostaw energii elektrycznej (umowa na kwotę netto 468,3 tys. zł).

Wartość zamówień udzielonych z pominięciem stosowania ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych²⁶, na podstawie art. 4 pkt 8 tej ustawy, wyniosła łącznie 81,8 tys. zł netto.

Do wyboru dostawców we wszystkich trybach postępowania oraz udzielania zamówień, do których nie stosuje się ustawy pzp, w Sądzie obowiązywał regulamin udzielania zamówień publicznych ujęty w zarządzeniu nr 8/2014 Dyrektora Sądu z 18 czerwca 2014 r. w sprawie gospodarowania środkami publicznymi.

Szczegółowemu badaniu poddano trzy postępowania o udzielenie zamówienia publicznego o łącznej wartości netto 1.097,3 tys. zł, (brutto 1.325,8 tys. zł), w tym po jednym w trybie przetargu nieograniczonego²⁷, zapytania o cenę²⁸ oraz z wolnej ręki²⁹ i nie stwierdzono nieprawidłowości³⁰. Doboru spraw do kontroli dokonano kierując się największą wartością zawartych umów.

(dowód: akta kontroli str. 148-149, 157-162, 230-238, 310-311, 323-325)

została wylosowana metodą monetarną (MUS) spośród 1960 zapisów księgowych o łącznej wartości 7.563,6 tys. zł. Badaniem objęto 154 zapisy księgowe na kwotę ogółem 4.020,6 tys. zł, w grupie wydatków bieżących pozapłacowych²⁵.

²⁶ Dz. U. z 2015 r., poz. 2164, zwanej dalej „pzp”.

²⁷ Umowa na kwotę netto 468,0 tys. zł (brutto 551,8 tys. zł) w zakresie sprzątnięcia pomieszczeń biurowych i utrzymania czystości na przylegających terenach.

²⁸ Umowa na kwotę netto 161,0 tys. zł, (brutto 198,0 tys. zł) w zakresie dostaw materiałów eksploatacyjnych do drukarek, kserokopiarek i faxów.

²⁹ Umowa na 468,3 tys. zł netto (brutto 576,0 tys. zł) zawarta w 2014 r., a skutkująca wydatkami w 2015 r., dotycząca świadczenia usług dystrybucji energii elektrycznej do budynku Sądu.

³⁰ W badanej próbie wydatków, sprawdzono pod kątem prawidłowości wyboru trybów udzielania zamówień publicznych wydatki w łącznej kwocie 213,5 tys. zł. Kwota wydatków zrealizowanych w 2015 r. z tytułu kontrolowanych zamówień publicznych wyniosła 628,8 tys. zł.

2.2. Wydatki budżetu środków europejskich

Opis stanu faktycznego

W 2015 r. Sąd nie ponosił wydatków z budżetu środków europejskich.

(dowód: akta kontroli str.163)

2.3. Efekty rzeczowe prowadzonej działalności

Opis stanu faktycznego

W ramach określonych w budżecie w układzie zadaniowym dwóch funkcji: zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny (13) oraz sprawiedliwość (18), Sąd realizował w 2015 r. trzy zadania:

- 13.2. świadczenia społeczne, na realizację którego wydatkowano 468,9 tys. zł,
- 18.1. sprawowanie wymiaru sprawiedliwości przez sądy powszechne, na realizację którego wydatkowano 27.808,3 tys. zł,
- 18.6. wsparcie wymiaru sprawiedliwości oraz obrotu gospodarczego, na realizację którego wydatkowano 8.604,9 tys. zł.

Łącznie na realizację tych zadań wydatkowano 36.882,1 tys. zł, co stanowiło 99,9% kwoty planowanej³¹.

Celem realizowanych zadań³² była realizacja świadczeń społecznych dla osób uprawnionych do korzystania z tych świadczeń, zagwarantowanie obywatelom konstytucyjnego prawa do sądu i zwiększanie sprawności działania wymiaru sprawiedliwości oraz poprawa jakości orzecznictwa.

W ramach podstawowego zadania 18.1, którego celem było zagwarantowanie obywatelom konstytucyjnego prawa do sądu, Sąd realizował sześć podzadań:

- 18.1.1. działalność orzecznicza – pion karny,
 - 18.1.2. działalność orzecznicza – pion cywilny,
 - 18.1.3. wykonywanie orzeczeń wydanych przez sądy powszechne,
 - 18.1.4. zarządzanie i nadzór administracyjny nad działalnością sądów powszechnych,
 - 18.1.5. wsparcie administracyjne i logistyczne sądów powszechnych,
 - 18.1.6. działalność na rzecz ułatwiania dostępu do wymiaru sprawiedliwości,
- na które wydatkowano łącznie 27.808,2 tys. zł, co stanowiło 75,4% zrealizowanych wydatków.

Do kontroli wybrano pięć istotnych działań, na które wydatkowano łącznie 18.640,8 tys. zł (50,5% zrealizowanych wydatków):

- 1) 18.1.1.1. sprawy karne (4.878,9 tys. zł) - miernikiem działania był wskaźnik opanowania wpływu spraw karnych³³, z planowanej wysokości miernika 104,8% uzyskano 110,2%,
- 2) 18.1.1.2. sprawy wykroczeniowe (20,6 tys. zł) – miernikiem działania był wskaźnik opanowania wpływu spraw o wykroczenia, z planowanej wysokości miernika 97,6% uzyskano 100,6%,
- 3) 18.1.2.3. sprawy gospodarcze (5.709,1 tys. zł) - miernikiem działania był wskaźnik opanowania wpływu spraw gospodarczych, z planowanej wysokości miernika 103,0% uzyskano 97,9%,

³¹ 36.917,1 tys. zł.

³² Zgodnie ze sprawozdaniem Rb-BZ1 za 2015 r.

³³ Rozumiany jako relacja liczby załatwionych spraw do liczby spraw, które wpłynęły do Sądu.

- 4) 18.1.2.4. sprawy cywilne (6.293,2 tys. zł) - miernikiem działania był wskaźnik opanowania wpływu spraw cywilnych, z planowanej wysokości miernika 99,0% uzyskano 99,5%,
- 5) 18.1.3.3. egzekucja należności sądowych (1.739,0 tys. zł) - miernikiem działania był wskaźnik uiszczeń do przypisów, z planowanej wysokości miernika 92,0% uzyskano 54,4%.

(Dowód: akta kontroli str. 241-244, 264-268, 270-291, 321-322)

Miernik realizacji celu określony dla zadania 18.1. jako wskaźnik opanowania wpływu spraw (ogółem) osiągnięto na poziomie 99,0% przy planowanym na poziomie 100,0%³⁴. Dyrektor Sądu wyjaśnił, że przyczyną nieosiągnięcia zakładanej wartości tego wskaźnika w ramach działania 18.1.2.3 były absencje urzędnicze oraz wzrost liczby spraw w porównaniu z rokiem poprzednim, przy nie zmienionej obsadzie etatowej. Wyjaśnił również, iż przyczyną nieosiągnięcia wskaźnika uiszczenia należności sądowych do przypisów (w ramach działania 18.1.3.3) jest uzależnienie ściągłości należności sądowych od skuteczności działania komorników sądowych, w sytuacji gdy Sąd nie jest organem zajmującym się ściągłością należności, a z tytułu nadzoru kontroluje jedynie zakres podjętych działań i terminowość przesyłanej korespondencji do komorników sądowych. Nadmienił również, iż ustalenie tego wskaźnika na poziomie 92%, wynikało m.in. z braku wartości porównawczych, gdyż w 2014 r. miernik ten nie występował.

(Dowód: akta kontroli str. 293-294)

W ocenie NIK, zastosowane przez Sąd ww. wskaźniki pomiaru poziomu osiągniętych celów, umożliwiały ocenę skuteczności realizowanych działań.

W wyniku realizacji kontrolowanych działań osiągnięto m. in. efekt polegający na zwiększeniu dostępności obywatela do Sądu, co było zgodne z planem działalności Sądu, w którym jako cel wskazano m.in. poprawę sprawności działania systemu wymiaru sprawiedliwości. Wypełniono także zobowiązania zawarte w przepisach regulujących działalność Sądu.

Wskaźniki realizacji działań objęte kontrolą NIK, ustanowione na 2015 r., były nieporównywalne z odmiennymi wskaźnikami obowiązującymi w 2014 r.

(Dowód: akta kontroli str. 241-244, 264-268, 270-291, 293-294, 321-322)

Uwagi dotyczące
badanej działalności

NIK zwraca uwagę, że ustalenie przez Sąd wskaźnika uiszczenia należności sądowych do przypisów na zbyt wysokim, nieuzasadnionym poziomie 92%, w sytuacji gdy Sąd nie miał bezpośredniego wpływu na ściągłość należności, a wielkością zalecaną jako podstawowa było 70%, uniemożliwiło realizację przyjętych założeń.

3. Sprawozdania

Opis stanu
faktycznego

Roczne sprawozdania budżetowe Sądu - dysponenta III stopnia za 2015 r., tj. sprawozdanie o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych (Rb-23), z wykonania planu dochodów budżetowych (Rb-27), z wykonania planu wydatków budżetu państwa (Rb-28), z wykonania wydatków budżetu państwa oraz budżetu środków europejskich w układzie zadaniowym (Rb-BZ1), a także sprawozdania za IV kwartał 2015 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N), zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z) sporządzono zgodnie z wymogami rozporządzeń Ministra Finansów w sprawie: sprawozdawczości

³⁴ Według sprawozdania Rb-BZ1.

budżetowej, sprawozdań jednostek sektora finansów publicznych w zakresie operacji finansowych, a także sprawozdawczości budżetowej w układzie zadaniowym. Sprawozdania sporządzono terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Kwoty wykazane w tych sprawozdaniach były zgodne z danymi ewidencji księgowej Sądu.

System kontroli zarządczej funkcjonujący w Sądzie zapewniał w sposób racjonalny kontrolę prawidłowości sporządzonych sprawozdań budżetowych. W szczególności umożliwiało to stosowanie wydanego przez Dyrektora Sądu zarządzenia nr 16/2014 z 30 grudnia 2014 r. w sprawie sporządzania sprawozdań, informacji oraz deklaracji na zewnątrz, zarządzenia: nr 17/2014 z 30 grudnia 2014 r. i nr 18/2015 z 1 grudnia 2015 r. w sprawie określenia zasad uzgadniania i kontroli syntetyki i analityki ksiąg rachunkowych, jak również funkcjonująca w Sądzie kontrola wewnętrzna dokonująca kwartalnych kontroli wszystkich dokumentów.

Kontrolowana jednostka ustanawiała mechanizmy kontroli, które stanowiły dostateczną odpowiedź na zidentyfikowane ryzyko. W celu zapobieżenia zidentyfikowanym w 2015 r. ryzykom dotyczącym sprawności działania systemu wymiaru sprawiedliwości (m.in. przewlekłość w postępowaniach sądowych i nieefektywne zarządzanie zasobami ludzkimi), w Sądzie wprowadzono monitoring i nadzór nad sprawnością postępowania we wszystkich kategoriach spraw i zmieniono alokację etatów w ramach limitów oraz faktycznej obsady, co - w ocenie NIK - było działaniem stosownym do stwierdzonego ryzyka.

(dowód: akta kontroli str. 169-199, 218, 222-225, 302-304)

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli³⁵ kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Katowicach.

Katowice, dnia 29 marca 2016 r.

Kontroler
Ryszard Pucek
Główny specjalista kontroli państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach
DYREKTOR
Delegatura Najwyższej Izby Kontroli
w Katowicach

z up. Przemysław Fedorowicz
WICEDYREKTOR

³⁵ Dz.U. z 2015 r., poz. 1096.